

Ränta å restituerad skatt

Av byrådirektör Lars Ovegård

Riksdagens revisorer har i sin nyligen avlämnade berättelse bl. a. behandlat den rätt till ränta, som föreligger enligt 69 § 2 mom. uppbördsförordningen och förordningen den 2 maj 1919 (nr 200) ang. rätt till ränta vid restitution av utskylder m. m. vid nedsättning i eller befrielse från påförd slutlig eller kvarstående skatt m. m.

I frågavarande ränta utgår med fem procent. Av utredningar som revisorerna utfört framgår att den sammanlagda räntan under senaste budgetåret icke understigit 3.000.000 kronor. Härav torde omkring två tredjedelar belöpa sig på utskylder, som restituerats till följd av utslag av regeringsrätten. Att räntebeloppen blivit så stora, torde till icke ringa del bero på krigskonjunkturskattmålen. Men även sedan dessa avverkats, torde man kunna räkna med att räntebeloppen kommer att uppgå till minst 1.500.000 kronor per år.

Skattetrycket har medfört, att avgörandena i skattefrågor för såväl den enskilde som sammanslutningar av olika slag fått allt större betydelse. De skattskyldigas intresse för att tillvarataga sin rätt har blivit allt starkare; jämsides härmed har skatteförfattningarna blivit allt mer komplicerade och svårtolkade. Dessa omständigheter jämte annat har medfört en ständigt ökad belastning å skattedomstolarna, särskilt inom regeringsrätten, med därav följande svårigheter att inom rimlig tid avverka inkomna mål. Det är enligt revisorernas mening till allvarlig skada för taxeringsväsendet, att avgörandet i taxeringsmål i allmänhet kommit att draga så långt ut på tiden. De skattskyldiga

får vänta i många år på besked i sina taxeringsangelägenheter — f. n. förflyter i allmänhet omkring tre år från dagen för kammarrättens utslag, innan utslag meddelas av regeringsrätten — och de måste under tiden i många fall ligga ute med avsevärda skattebelopp. Även i andra hänseenden kan det vara till men att icke kunna någorlunda snabbt få en taxeringsfråga avgjord.

Med anseende till kronans skyldighet att erlægga ränta å restituerad skatt skulle en väsentlig utgiftsminskning stå att vinna, därest avgörandena i skattmålen kunde ske snabbare än nu är fallet. Viktigast härvidlag torde vara att väntetiden i regeringsrätten nebringas. Åtgärder i sådant syfte har vid skilda tillfällen vidtagits. Sålunda har man sökt minska tillströmningen av mål till denna domstol. Vidare har antalet ledamöter i denna gång efter annan ökats. Senast skedde detta genom beslut av 1952 års riksdag, varigenom antalet provisoriskt ökats med tre från tio till tretton. Det oaktat har de balanserade målen antal icke sjunkit.

Regeringsrättens balans under ett antal år framgår av nedanstående tabell.

	Under året	Vid årets utgång	Därav	
	inkomna	avgjorda	balanserade	finansmål
1944	3.009	2.473	1.618	1.074
1945	3.027	2.368	2.281	1.825
1946	3.333	2.466	3.150	2.614
1947	3.171	2.898	3.425	2.767
1948	2.937	2.703	3.657	3.227
1949	3.012	2.633	4.036	3.603
1950	3.221	2.668	4.589	4.183

1951	3.022	2.708	4.905	4.504
1952	3.380	2.647	5.638	5.086
1953	3.912	3.466	6.084	5.581

Förestående statistik utvisar en avsevärd stegring av antalet till regeringsrätten inkomna mål under ifrågavarande tidsperiod. Oaktat antalet avgjorda mål per år ökat starkt sedan 1944, visar balansen en fortgående ökning; huvudparten oavgjorda mål utgöres av finansmål, av vilka skattemålen är den ojämförligt största gruppen.

Revisorerna erinrar även, att i en inom regeringsrätten upprättad, den 31 oktober 1951 dagtecknad promemoria beräknats att antalet till regeringsrätten inkommande mål, med undantag för krigskonjunkturskattemål, sammanlagt skulle utgöra 2.700 à 2.900 mål årligen. Under 1953 inkom 3.912 mål; därav utgjorde endast ett fåtal krigskonjunkturskattemål. Enligt de uppgifter revisorerna inhämtade utvisade 1954 icke någon sjunkande tendens; den 1 september fanns sålunda 5.786 balanserade finansmål mot 5.581 vid 1953 års utgång.

Enligt revisorernas mening visar utvecklingen, att hittills vidtagna åtgärder icke varit tillräckliga. Ytterligare sådana synes därför ofrånkomliga både med hänsyn till den enskildes och det allmännas intressen. De åtgärder, som härvid kan diskuteras, är dels sådana som har effekt först på längre sikt, dels sådana som har en mera omedelbar verkan.

I det förstnämnda hänseendet nämnes att 1950 års skattelagssakkunniga nyligen i två betänkanden framlagt förslag till förenkling av vissa beskattningsregler samt till effektivare taxering. Däri föreslagna åtgärder kan enligt revisorernas mening tänkas få betydelse även i förevarande

avseende. Det sistnämnda betänkandet innefattar sålunda bl. a. förslag om att prövningsnämnderna, vilkas arbete till följd av en omsorgsfullare taxering i första instans beräknas minska i kvantitativt hänseende, skall fungera enbart som besvärinstans för prövning av besvär från skattskyldiga och framställningar från allmänt ombud. Revisorerna erinrar, att frågan om en begränsning i rätten att hos regeringsrätten fullfölja talan mot kammarrättens utslag i beskattningsmål i vidare mån än den begränsning av talerätten, som redan finnes genomförd beträffande vissa mål, vid flera tillfällen diskuterats men avvisats. Anledning härtill har bl. a. varit, att kammarrätten med hänsyn till prövningsnämndernas nuvarande organisation i realiteten är första domstolsinstans i skattemål. Enligt vad revisorerna inhämtat pågår en utredning inom Kungl. Maj:ts kansli om förutsättningarna för att genomföra en begränsning i fullföljdsrätten i här ifrågavarande avseende.

Även om en dylik begränsning genomföres, torde antalet mål, som fullföljes till högsta skattedomstolen, alltjämt bli betydande. Åtgärder synes därför böra vidtagas för att stärka dennas ställning i olika avseenden. En utväg härvidlag är att utbryta skattemålen från regeringsrätten och inrätta en särskild domstol för detta ändamål. Med hänsyn till skattemålen allt större omfattning och allt mer komplicerade beskaffenhet, synes det nämligen önskvärt, att den högsta skattedomstolens ledamöter kan ägna ett odelat intresse åt dessa mål. Då regeringsrättens kompetens spänner över ett mycket vidsträckt område, är detta f. n. icke möjligt. Inrättandet av en högsta skattedomstol skulle även vara förenat med andra fördelar. Sålunda skulle vid ledamotsvalet andra synpunkter än att

tillgodose behovet av expertis just på skatteområdet icke behöva beaktas. En annan möjlighet, som åtminstone delvis skulle tillgodose samma syfte som en särskild högsta skattedomstol, är en särskild avdelning inom regeringsrätten för behandling av enbart skattebesvär.

Revisorerna erinrar, att nyligen en sakkunnig tillkallats med uppgift att pröva bl. a. frågan om överförandet av en del besvärsmål från Kungl. Maj:t i statsrådet till Kungl. Maj:t i regeringsrätten. Därest denna utredning skulle resultera i en mera väsentlig utökning av regeringsrättens kompetensområde med därav följande ökad belastning å denna, vore detta ett ytterligare skäl för en utbrytning av skattemålen från regeringsrätten eller för en särskild skatteavdelning inom denna.

Då emellertid här antydda organisatoriska spörsmål icke torde kunna lösas inom rimlig tid, synes det i nuvarande läge nödvändigt att vidtaga andra åtgärder, som

snabbt kan medverka till en minskning av balansen oavgjorda mål i regeringsrätten. Enligt revisorernas mening bör därvid frågan om en ytterligare utökning av antalet regeringsråd prövas. De kostnader, som en utökning av regeringsrätten medför, torde mer än väl komma att uppvägas av den utgiftsminskning, som står att vinna genom minskade ränteutgifter. Då man bedömer den besparing, som skulle uppstå därest regeringsrätten kunde snabbt avverka sin balans, bör även beaktas, att man därigenom icke blott nedbringar ränteutgifterna för redan balanserade mål utan även för de mål, som inkommer i en framtid. Liggetiden för dessa senare blir nämligen avsevärt kortare. En annan åtgärd, som skulle kunna bidra till en minskning av räntekostnaderna, är att ordna en regelbunden förtursbehandling av mål, som kan få prejudicerande verkan eller rör flera skattskyldiga eller flera års taxering för samma skattskyldig.